

Nacka kommun

Förstudie av välfärdsbrott inom föreningsbidrag

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Svar på revisionsfrågor	3
2. Inledning.....	4
2.1 Bakgrund.....	4
2.2 Syfte och frågeställningar	4
2.3 Ansvariga nämnder och avgränsningar	4
2.4 Metod och genomförande	4
3. Intern kontroll.....	5
3.1 Kontrollmiljö	5
Ansvarsfördelning och organisation	5
Styrande dokument berör fusk.....	6
Riktlinjer för bidragsgivning.....	7
3.2 Riskbedömningar	9
Risken för välfärdsfusk ingår i nämndernas internkontrollplan	9
3.3 Kontrollaktiviteter	10
Uppföljning av fritidsnämndens bidrag.....	10
Uppföljning av kulturnämndens bidrag	11
Välfärdsbrottslighet har inte upptäckts	11
3.4 Utvärdering och uppföljning	12
Nämndernas uppföljning	12
4. Källförteckning	13

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en förstudie i syfte att undersöka om kulturnämnden respektive fritidsnämnden stärkt sin interna kontroll samt inkluderat risker för välfärdsbrottslighet kopplat till föreningsbidrag.

Från förstudierapporten vill vi lyfta fram följande:

- ▶ Brottsförebyggande rådet (BRÅ) framhåller att området föreningsbidrag löper stor risk att drabbas av välfärdsbrottslighet. Även Skatteverket pekar ut föreningsbidrag som särskilt utsatt för välfärdsbrottslighet.
- ▶ Sedan revisorernas tidigare granskning av kulturnämnden och fritidsnämnden (2017) har den interna kontrollen delvis stärkts genom reviderade riktlinjer för bidragsgivning. I riktlinjerna har kraven på uppföljning förtydligats. Dock saknas rutiner och arbetsbeskrivningar för att upptäcka och vidare utreda välfärdsbrottslighet. En sådan rutin skulle kunna tydliggöra formerna för en fördjupad kontroll, exempelvis kring stickprov, vidare analys av den ekonomiska redovisningen och kontroll av företrädare och föreningar hos andra myndigheter. Enligt uppgift pågår ett utvecklingsarbete för att systematisera uppföljningen av fritidsnämndens bidragsgivning.
- ▶ Välfärdsbrott har inte upptäckts vid tillämplande kontrollmoment. Däremot har vissa felaktigheter som uppges ha berott på misstag eller okunskap identifierats. Felaktigheterna har inte analyserats eller sammanställts på övergripande nivå.

1. Svar på revisionsfrågor

EY har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en förstudie i syfte att undersöka om kulturnämnden respektive fritidsnämnden stärkt sin interna kontroll samt inkluderat risker för välfärdsbrottslighet kopplat till föreningsbidrag. Nedan presenteras svar på revisionsfrågorna. Revisionen föreslås att följa arbetet framgent och det utvecklingsarbete som pågår.

Frågor	Svar
<p>Är den interna kontrollen tillräcklig?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Har risk- och konsekvensanalyser gjorts? 	<p>Sedan revisorernas granskning 2017 har den interna kontrollen delvis stärkts genom reviderade riktlinjer för bidragsgivning. I riktlinjerna har kraven på uppföljning förtydligats. Vidare har ett nytt digitalt IT-system införts. Fritidsnämnden och kulturnämnden har i sina respektive internkontrollplaner inkluderat risken för att oseriösa aktörer får del av bidrag. Däremot saknas rutiner och arbetsbeskrivningar för att upptäcka och vidare utreda välfärdsbrottslighet. En sådan rutin skulle kunna tydliggöra formerna för en fördjupad granskning, exempelvis kring stickprov, vidare analys av den ekonomiska redovisningen och kontroll av företrädare och föreningar hos andra myndigheter så som Kronofogden. Enligt uppgift pågår ett utvecklingsarbete för att systematisera uppföljningen av fritidsnämndens bidragsgivning.</p>
<p>Har välfärdsbrott och andra felaktigheter upptäckts vid tillämpade kontrollmoment?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vilka åtgärder har då vidtagits? 	<p>Nej, välfärdsbrott har inte upptäckts. Däremot har felaktigheter som uppges ha berott på misstag eller okunskap identifierats. I dessa fall har dialog förts med berörda föreningar. I enstaka fall har bidrag krävts tillbaka om nödvändig dokumentation inte kunnat uppvisas eller om aktiviteter/investeringar inte genomförts enligt plan. Om föreningar inte lämnar in erforderliga underlag eller på andra vis missköter sig kan de även förlora sin status som bidragsberättigad förening vilket innebär att de inte längre får nyttja kommunens lokaler och anläggningar till förmånligt pris. Föreningar har även fått avslag på sina ansökningar på grund av att de inte kunnat inkomma med nödvändig dokumentation.</p>
<p>Systematiseras inhämtad kontrollinformation så att rutiner utvecklas och gjorda risk- och konsekvensanalyser leder till förbättringar?</p>	<p>Nej. Upptäckta felaktigheter analyseras och sammanställs inte på övergripande nivå.</p>

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Skatteverket pekar ut två former av välfärdsbrott, assistansersättning och föreningsstöd, som särskilt uppmärksammade och har tagit fram stödmaterial att använda i samband med utbetalningar. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i rapport "Välfärdsbrott mot kommuner och regioner - fel och oegentligheter bland företag och föreningar" från 2022 framhållit att föreningsbidrag är ett stort riskområde för välfärdsbrott.

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2017 en granskning avseende föreningsbidrag som pekade på brister inom den interna kontrollen samt i uppföljningen av att bidrag använts ändamålsenligt. Rekommendationen var då från revisorerna att säkerställa en ändamålsenlig uppföljning av att föreningar som erhåller bidrag använt dessa på ett korrekt sätt i enlighet med ansökan.

2.2 Syfte och frågeställningar

Revisorerna genomför en förstudie i syfte att få indikationer på om de bidragsgivande nämnderna stärkt sin interna kontroll samt inkluderat risker för välfärdsbrottslighet. Förstudien utgör underlag för senare ställningstagande om eventuell fördjupad granskning.

I förstudien besvaras följande frågor:

- ▶ Är den interna kontrollen tillräcklig?
 - Har risk- och konsekvensanalyser gjorts?
- ▶ Har välfärdsbrott och andra felaktigheter upptäckts vid tillämpade kontrollmoment?
 - Vilka åtgärder har då vidtagits?
- ▶ Systematiseras inhämtad kontrollinformation så att rutiner utvecklas och gjorda risk- och konsekvensanalyser leder till förbättringar?

2.3 Ansvariga nämnder och avgränsningar

Förstudien avser kulturnämnden och fritidsnämnden.

En förstudie omfattar inte analyser och bedömningar av om verksamheten genomförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt i förhållande till revisionskriterier. Förstudien är av kartläggande karaktär och syftar till att ge revisorerna fördjupad information.

2.4 Metod och genomförande

Förstudien baseras på dokumentstudier och intervjuer. Intervjuade funktioner samt granskade dokument framgår av källförteckningen.

Förstudien har följt god revisions sed och insatserna har kvalitetssäkrats internt. Därutöver har samtliga intervjuade haft möjlighet att komma med synpunkter på rapportutkastet, detta för att säkerställa att förstudien bygger på korrekta uttalanden.

3. Intern kontroll

Det finns ingen fastställd standard för hur den interna kontrollen ska hanteras och säkras. I praktiken har dock *The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)* kommit att dominera området. COSO-modellens huvudmål är att garantera en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att lagar följs. COSO-modellen består av fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, information och kommunikation, riskanalys, kontrollaktiviteter samt uppföljning. Förstudiens disposition följer i huvudsak de fem huvudkomponenterna, med undantag av att de första två berörs i det inledande avsnittet.¹

3.1 Kontrollmiljö

Enligt COSO-modellen består kontrollmiljön av bland annat organisationskultur och styrdokument. Enligt modellen är det även väsentligt att information och kommunikation mellan olika nivåer i en organisation fungerar väl.

Ansvarsfördelning och organisation

Av reglemente för fritidsnämnden framgår att fritidsnämnden ansvarar för kommunens system för föreningsstöd till barn- och ungdomsverksamhet. I detta ingår att fördela generella föreningsbidrag.

I kulturnämndens reglemente står att nämnden är huvudman för och/eller myndighet för barn- och ungdomskulturverksamhet och övriga kulturverksamheter. Det innebär att nämnden har ansvar för finansiering, målformulering, effektivitet och uppföljning av verksamheten.

Ansvarsfördelningen för bidragsgivandet framgår därutöver av delegationsordningarna.

Nämnd	Ärende	Lagrum	Delegat
Fritidsnämnden	Besluta om administrativt föreningsbidrag ²	Riktlinjer för föreningsbidrag -fritid barn- och ungdomsverksamhet	Utvecklingsledare
	Besluta om lokalt aktivitetsbidrag	Riktlinjer för föreningsbidrag -fritid barn- och ungdomsverksamhet	Utvecklingsledare
	Bevilja projektbidrag upp till 25 000 kronor	Riktlinjer för föreningsbidrag -fritid barn- och ungdomsverksamhet	Utvecklingsledare
	Besluta om 0-taxa för användning av lokaler och anläggningar i samband med	Riktlinjer för föreningsbidrag -fritid barn- och ungdomsverksamhet	Utvecklingsledare

¹ För mer information om modellen i sin helhet hänvisas till <https://www.coso.org/>

² Det administrativa föreningsbidraget finns inte längre men har inte tagits bort från delegationsordningen.

	arrangemang/verksamhet av tillfällig karaktär		
	Ändring av beslut	37-39 §§ FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
Kulturnämnden	Beslut om kulturstöd upp till 100 000 kronor	Riktlinjer för kulturstöd, peng direkt samt projektstöd för biblioteksutveckling och kulturskoleutveckling för funktionsvarierade barn och unga i Nacka	Utvecklingsledare
	Beslut att återkalla kulturpeng ³	Riktlinjer för kulturpeng i Nacka	Utvecklingsledare
	Ändring av beslut	37-39 §§ FL	Delegaten i ursprungsbeslutet

Tabell 1. Ett utdrag från fritidsnämndens delegationsordning, fastställd 2023-02-15 samt kulturnämndens delegationsordning, fastställd 2023-03-21.

Vi noterar att beslut om att återkalla bidrag till föreningar inte finns med i delegationsordningarna. Vid intervju beskrivs att eventuella återkrav betraktas som verkställighet i enlighet med de av nämnderna beslutade riktlinjerna.

Fyra utvecklingsledare på kultur- och fritidsenheten arbetar med kultur- respektive fritidsnämndens bidragsgivning till föreningar. Ansvarsområdena är fördelade utifrån bidragstyp samt verksamhetsform. Vid intervju beskrivs att två av fyra utvecklingsledare har deltagit vid Skatteverkets utbildning/seminarium kring arbetet att motverka felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag.

All administration kring bidragsgivning sker sedan drygt två år tillbaka i kommunens IT-system, ActorSmartBook. I systemet sker såväl lokalbokning som ansökan och uppföljning av de olika bidragen. Intervjuade utvecklingsledare upplever att systemet fungerar väl för administration av föreningsbidrag och att spårbarheten och transparensen ökat då all information finns samlad och dokumenterad. Vidare kan medarbetare ta del av varandras ärenden och noteringar.

Styrande dokument berör fusk

I kommunfullmäktiges övergripande *mål och budget 2023-2025* framgår att kommunen ska fokusera särskilt på trygghetsfrågor, vilket inkluderar brottsförebyggande arbete och arbete mot välfärdsfusk samt bedrägerier.

I fritidsnämndens och kulturnämndens respektive mål och budget 2023 står under rubriken "särskilda uppdrag" att fokus lagts på ännu tydligare uppföljningar och kontinuerliga kvalitetsdialoger med olika anordnare i syfte att motverka fusk i de verksamheter som nämnderna finansierar.

³ Kulturnämnden avsätter årligen 142 kronor i kulturpeng för alla barn från 3 års ålder till och med skolår 9 som är inskrivna i förskola, pedagogisk omsorg, grundskola och anpassad grundskola i Nacka kommun.

Riktlinjer för bidragsgivning

Riktlinjer för nämndernas bidragsgivning reviderades och skärptes under 2021. Sedan dess har de nya reglerna successivt införts och gamla överenskommelser fasats ut.

Riktlinjer för ekonomiskt stöd till ideella barn- och ungdomsföreningar och ideella organisationer inom idrotts- och fritidsområdet fastställdes av fritidsnämnden 2021-04-21. För att erhålla bidrag från fritidsnämnden ska en förening uppfylla ett antal kriterier, bland annat fungera enligt demokratiska principer. För att bli en bidragsberättigad förening krävs därutöver att föreningen i samband med ansökan redovisar stadgar, senaste årsmöteshandlingar, årsbudget samt verksamhetsplan och medlemsregister. Vidare ska minst 51 procent av föreningens aktiva medlemmar vara folkbokförda i kommunen, anordna minst 15 aktiviteter per år och ha 15 medlemmar. Vad som utgör bidragsberättigade medlemmar respektive bidragsberättigade aktiviteter framgår av riktlinjerna. I Nacka kommun finns ungefär 65 bidragsberättigade föreningar.

Bidrag som beviljats på felaktigt lämnade uppgifter kan enligt riktlinjerna återkrävas alternativt kan felaktigt lämnade uppgifter även innebära att föreningen förlorar sin status som bidragsberättigad. Om en förening efter att ansökan gjorts upptäcker att ansökan innehåller felaktigheter är föreningen skyldig att omgående korrigera ansökan. Föreningar som har beviljats bidrag eller blir utvalda till fördjupad granskning, stickprov eller om fritidsnämnden kräver det, är skyldiga att redovisa räkenskaper, protokoll och övriga handlingar som kan vara av betydelse. Fritidsnämnden betalar ut fyra olika bidrag:

- ▶ **Aktivitetsbidraget** är ett närvarobaserat stöd. Det finns dock vissa begränsningar, exempelvis kan en förening få bidrag för högst 30 deltagare per ledare och den som deltar i mer än ett aktivitetstillfälle per dag inom samma idrott får endast räknas vid ett tillfälle och beroende på ålder ett visst antal aktiviteter per vecka. Vid ansökan skall föreningen göra föreningsredovisning och lämna in årsmöteshandlingar (en gång per år) samt redovisa medlemmarnas närvaro.
- ▶ **Investeringsbidraget** ska underlätta för bidragsberättigade föreningar att renovera eller göra ny-, till- eller ombyggnad av egna anläggningar eller anläggningar föreningen hyr med förstahandskontrakt. Föreningen ska innan ansökan inkomma med bland annat ritningar, investeringskalkyl och finansieringsplan. Föreningen ska senast inom 12 månader efter att bidraget har utbetalats redovisa hur investeringen har genomförts.
- ▶ **Särskilt verksamhetsbidrag** ska stötta verksamheter som på ett särskilt betydelsefullt sätt förbättrar möjligheten till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning eller satsningar för folkhälsa och öppen verksamhet. Föreningarna ska efter genomförandet redovisa hur de beviljade bidragen använts och hur verksamheten nått de uppsatta målen.
- ▶ **Projektbidraget** ska ge föreningar/organisationer möjlighet att genomföra projekt som ska höja föreningens/organisationens kvalitet. Efter projektet genomförts ska föreningen redovisa hur de beviljade bidragen använts och hur verksamheten nått de uppsatta målen.

Fritidsnämndens stöd till föreningslivet budget 2023	
Aktivitetsbidrag	8 925 000 kronor
Investeringsbidrag	500 000 kronor
Projektbidrag	450 000 kronor
Särskilt verksamhetsbidrag	1 107 000 kronor
Subventionerad taxa vid nyttjande av kommunalt finansierade anläggningar	

Föreningar beviljas generellt inte bidrag om den erhåller stöd från annan bidragsgivare än fritidsnämnden för samma kostnader (avser ej aktivitetsbidraget).

Riktlinjer för kulturstöd uppdaterades och antogs senast av kulturnämnden 2023-09-19. I riktlinjerna anges ett antal villkor för att erhålla kulturstöd. Föreningarna ska bland annat ha ett organisationsnummer hos Skatteverket, följa tillämpliga regler för styrning, bokföring, revision och redovisning samt uppvisa policy för en alkohol-, drog-, doping- och tobaksfri verksamhet. I riktlinjerna ställs även krav på verksamheterna som bedrivs. I riktlinjerna anges vidare att organisationen är skyldig att rapportera till handläggare om projekt eller verksamhet som beviljats stöd skjuts upp eller förändras avsevärt. Kultur- och fritidsenheten förbehåller sig rätten att minska, inte betala ut stöd alternativt begära återbetalning om förändringen innebär att projektet eller verksamheten inte längre uppfyller kriterierna för kulturstöd. Om kultur- och fritidsenheten bedömer att mottagaren av stöd uppsåtligt lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för beslut kan hela eller del av stödet komma att återkrävas av kulturnämnden och inga nya stöd beviljas. Kulturnämnden betalar ut tre olika typer av bidrag till föreningar:

- ▶ **Verksamhetsstöd:** Beslut om verksamhetsstöd fattas av kulturnämnden. För att erhålla verksamhetsstöd behöver organisationen utöver de allmänna villkor som listats ovan även uppfylla ytterligare ett antal krav, exempelvis ha kulturellt yrkesverksamma utövare knutna till sig. Utbetalning sker efter godkänd slutredovisning av tidigare verksamhetsstöd. Genomförd verksamhet ska avrapporteras två gånger per år och verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för den aktuella perioden tillhandahållas löpande till kultur- och fritidsenheten.
- ▶ **Stort projekt-/produktionsstöd:** Beslut fattas av kulturnämnden. Om projektiden överstiger sex månader ska en avrapportering om projektets status göras till kultur- och fritidsenheten. Slutredovisning ska vara inlämnad senast två månader efter avslutat projekt.
- ▶ **Litet projektstöd:** Beslut fattas av utvecklingsledare. Samma krav ställs för avrapportering och slutredovisning som för det stora projektstödet.

Kulturnämndens stöd till kulturlivet budget 2023		
	Budgeterat 2023	Varav omfördelat extra
Verksamhetsstöd	2 133 000 kr	
Stora projektstödet	1 223 000 kr	303 244 kr
Lilla projektstödet	501 169	380 000 kr

3.2 Riskbedömningar

Risikanalys inom COSO-modellen handlar om att identifiera interna och externa risker som en organisation riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt vilka konsekvenserna skulle bli för organisationen.

Risken för välfärdsfusk ingår i nämndernas internkontrollplan

Enligt kommunfullmäktiges reglemente ska samtliga nämnder i Nacka kommun inom ramen för den systematiska interna kontrollen genomföra riskanalyser som ligger till grund för den slutliga internkontrollplanen. Kultur- och fritidsenheten tog i november 2020 fram en riskanalys som belyser vilka risker som finns inom nämndernas verksamhetsområden. Riskerna utvärderas därefter årligen av kultur- och fritidsdirektör och controller. I fritidsnämndens respektive kulturnämndens internkontrollplan 2023 identifieras risken att föreningsbidrag betalas ut till oseriös aktör. Konsekvensen bedöms som allvarlig och sannolikheten möjlig. Risknivån bedöms därför som hög. Åtgärder och kontroll inkluderar regelbunden dokumenterad översyn vid handläggning och återredovisning, konsekvenstrappa att följa om återredovisning ej sker, årlig revidering av rutiner samt eventuella verksamhetsbesök.

Internkontrollplanens status följs upp i samband med tertialrapporteringen. I fritidsnämndens uppföljning av interkontrollplanen tertial 2 anges att föreningsbidrag som beviljats under T2 kommer att följas upp under nästkommande tertial. I kulturnämndens uppföljning av internkontrollplanen tertial 2 år 2023 anges att kontroll av sökande organisation och uppföljning av utbetalade stöd görs kontinuerligt. Inga avvikelser rapporteras.

Risken för oseriösa aktörer identifierades även föregående år. I tertial 3 år 2022 uppgav fritidsnämnden att de föreningar som erhåller aktivitetsbidrag kontrolleras genom stickprovskontroller samt på förekommen anledning. Vid kontrollerna har inga avvikelser konstaterats. De som erhåller de selektiva bidragen kontrolleras i samband med handläggning av respektive ansökan. Kulturnämnden skriver i uppföljningen att utbetalningar utgått enligt beslut utan avvikelser. Uppföljning av utbetalade stöd har gjorts enligt rutin och inga avvikelser har noterats. Risken bedömdes av båda nämnderna som medel efter att vid årets början ha bedömts som hög. Noteras bör dock att risken återigen bedömdes hög i 2023 års internkontrollplaner. Vid intervju förklaras detta av att välfärdsbrottslighet är ett högaktuellt ämne och att nämnderna bedömer risken som hög.

3.3 Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter utgörs av de aktiviteter som en organisation företar för att minska eller eliminera risker. En kontroll kan vara förebyggande, upptäckande eller av utredande karaktär.

Som ovan beskrivits redogör riktlinjerna för krav på såväl förening som verksamhet/aktivitet för att tillgodogöra sig de olika bidragen. Uppföljning för att säkerställa att genomförda aktiviteter har genomförts i enlighet med ansökan sker på olika vis. Nedan framgår en kortare beskrivning.

Uppföljning av fritidsnämndens bidrag

Kontrollaktiviteterna utgörs dels av förebyggande åtgärder. För att bli en bidragsberättigad förening ställs en rad krav. Varje år skickar de bidragsberättigade föreningarna in årsmöteshandlingar, ekonomisk redovisning och revisionsberättelse. Ansvarig utvecklingsledare granskar dokumentationen översiktligt. I och med införandet av det nya IT-systemet utarbetades en rutin med bokningsgruppen som administrerar alla bokningar av kommunens lokaler och anläggningar. När en ny förening vill göra en bokning granskas namnet hos Bolagsverket där även organisationsform säkerställs inför registrering i kommunens gemensamma kundregister.

Därutöver sker även upptäckande kontrollaktiviteter. I IT-systemet sker automatisk kontroll av personnummer som säkerställer att kraven för aktivitetsbidraget efterföljs. Statistiken hämtas från Riksidrottsförbundet. Föreningar som inte är anslutna dit registrerar medlemmars närvaro i kommunens egna system. Vidare sker även besök av ett urval aktiviteter. Besöken dokumenteras. Vi har i denna förstudie tagit del av noteringar från 2022 där 23 journalanteckningar återfinns. Av journalen framgår antal deltagare och eventuella anmärkningar. Exempel på anmärkning är " Tomt på isen men bokad. Mejla och fråga vad som hänt. Straffavgift bör skickas ut". I fritidsnämndens riktlinjer står att fördjupad granskning kan ske av föreningar. Vad som ingår i en sådan granskning, exempelvis vilken dokumentation som ska begäras in och granskas finns inte angivet. Vidare finns heller ingen rutin kring hur många stickprov som bör göras årligen eller vad urvalet ska grundas på. Vid intervju beskrivs att besök ofta riktats mot föreningar där medarbetare hört att det varit oroligt, exempelvis från föräldrar. Vid intervju uppges vidare att ett utvecklingsarbete för att systematisera uppföljningen har påbörjats och att ambitionen är att arbetet ska ske utifrån ett bestämt årshjul. Däri skall bland annat anges hur många föreningar som bör bli föremål för en större revision samt vilka moment som ska vara kopplade till den fördjupade revisionen.

Kommunen samarbetar med Riksidrottsförbundet (RF) och får information kring vilka föreningar de valt ut för revision. RF har också en visselblåsartjänst. Om en visselblåsning inkommer gällande en förening i Nacka får kultur- och fritidsenheten information om det, och möte hålls tillsammans med RF, specialförbund och kommunen där anmälan diskuteras. Därefter sköter RF kontakten med föreningen och utreder anmälan vidare.

För de olika projektbidragen och investeringsbidraget ska föreningarna redovisa hur bidragen använts. Detta görs i IT-systemet där såväl kvitton som bilder ska biläggas. Vid investeringar sker även platsbesök. Ansvariga utvecklingsledare går igenom samtliga kvitton och fakturor och granskar dess riktighet.

Nacka arbetar även med "Utmärkt förening" vilket innebär att föreningen tillsammans med en föreningskonsulent från SISU/Stockholmsidrotten arbetar med sex utvecklingsområden⁴ och tillsammans tar fram policys och handlingsplaner inom varje område. Vartannat år sker uppföljning av att föreningarna fortfarande lever upp till de krav som ställs för att få kalla sig Utmärkt förening i Nacka.

Uppföljning av kulturnämndens bidrag

Nio kulturföreningar får verksamhetsstöd beviljat 2023. Ansvarig utvecklingsledare besöker samtliga föreningar årsvis. Mötena dokumenteras. Vi har inom ramen för denna förstudie tagit del av anteckningar från tre verksamhetsbesök under föregående år. Det har även utarbetats en checklista för att säkerställa att föreningarna vid ansökan uppfyller kraven i riktlinjerna.

Om problem uppdragas i en förening har kultur- och fritidsenheten tagit in konsulter som genomfört en större granskning. Under 2022 genomfördes en granskning av en kulturförening.

För de andra två projektbidragen ska föreningarna inkomma med kvitton och fakturor i IT-systemet. Ansvariga utvecklingsledare granskar samtliga inkomna underlag.

Välfärdsbrottslighet har inte upptäckts

Vid intervju framhålls att kontrollerna behöver ligga på en rimlig nivå. De stora föreningarna har ofta kanslier, medan mindre föreningar som drivs ideellt inte alltid mår med administrationen. När kommunen blev hårdare i sina krav, blev det enligt intervju tuffare även för föreningarna. Flera föreningar vill exempelvis inte bli bidragsberättigade på grund av de krav som då följer.

IT-systemet möjliggör för utvecklingsledare att se vilka andra bidrag som föreningarna sökt inom kommunen. Vid intervju påtalas dock att bidragen skiljer sig så pass mycket åt att det i praktiken är svårt att erhålla bidrag för samma aktivitet från olika nämnder. För att säkerställa att föreningarna inte får bidrag för samma kostnader sker även veckovisa avstämningsmöten inom kultur- och fritidsenheten. Vid intervju beskrivs att många av de föreningar som beviljas bidrag och är bidragsberättigade har varit verksamma i kommunen i flera år. Det finns en föreningsnärhet där utvecklingsledarna är väl insatta i föreningarnas verksamheter. Dialoger hålls kontinuerligt och därutöver anordnas även föreningsfrukostar två gånger per termin.

Välfärdsbrottslighet har inte upptäckts vid tillämplande kontrollmoment. Däremot har vissa felaktigheter uppdagats. Vid intervju beskrivs att det sannolikt berott på misstag eller okunskap, och inte uppsåtliga fel. I ett första skede hålls då dialog med berörd förening. Det har i enstaka fall hänt att bidrag begärts tillbaka. I andra fall har ansökningar avslagits på grund av bristfällig dokumentation. Vid intervju beskrivs bland annat att aktivitetsbidrag inte betalades ut till en förening som inte kunde uppvisa årsmöteshandlingar. Vid intervju framkommer vissa svårigheter att veta vilket mandat utvecklingsledare har att underkänna underlag och kräva återbetalning. Vilken funktion som ska kräva återbetalning är inte helt klarlagt.

Ekonomienheten skickar en sammanställning till bokningsgruppen med obetalda fakturor eller om andra skulder finns. Bokningsgruppen stoppar då föreningens möjlighet att boka tider tills det att fakturorna är betalda. Bokningsgruppen kan även lägga in en notis i IT-systemet om att

⁴ Utvecklingsområdena är alkohol och droger, jämlikhet, medvetet ledarskap, säkerhet och trygghet, ungas delaktighet och inflytande samt föreningskunskap.

fakturorna inte betalats och att bokningar stoppats. Bokningsgruppen för i första hand dialog med föreningarna kring fakturor och bokning/avbokning, men kan involvera utvecklingslederna vid behov.

Några rutiner för andra kontrollaktiviteter än de som beskrivits ovan finns ej. Skatteverket rekommenderar bland annat skattekontoutdrag från Skatteverket för att kontrollera föreningarnas ekonomiska aktivitet och ekonomisk redovisning, kontroll av huruvida styrelsemedlemmar finns hos Kronofogden eller om företrädare har näringsförbud. Vidare föreslår Skatteverket kontroll av medlemsregister där exempelvis medlemmar kontaktas och tillfrågas om de fortfarande är aktiva. Rutiner som föreskriver de av Skatteverket rekommenderade kontrollaktiviteterna finns ej.

3.4 Utvärdering och uppföljning

Enligt COSO-modellen har övervakande aktiviteter till ändamål att utvärdera och följa upp kontrollen i organisationen. Tillsyn kan till exempel bestå av internrevision, självutvärdering, oberoende externa utredningar och genom att löpande föra statistik i syfte att utvärdera och följa upp kontrollen i organisationen.

Nämndernas uppföljning

Åtterrapporering till fritidsnämnden respektive kulturnämnden sker genom uppföljningar av internkontrollplanerna i tertialrapporteringen. Vidare anmäls delegationsbeslut till nämnderna. Vid behov hålls även muntliga föredragningar på sammanträden.

Vi har granskat protokoll från nämndernas sammanträden under 2023 (februari till och med oktober). Av dessa framgår att delegerade bidragsbeslut anmälts till nämnderna samt att nämnderna fattat beslut om tilldelning och avslag av bidragsansökningar i enlighet med delegationsordningarna. I oktober informerades fritidsnämnden om de olika föreningsbidragen. Informationen omfattade bland annat aktuell budget för respektive bidrag, söktillfällen, bidragens syften och uppföljning av beviljade bidrag.

Vidtagna åtgärder, exempelvis återkrav, har inte sammanställts eller följts upp på övergripande nivå varken inom kultur- och fritidsenheten eller av nämnderna.

Nacka kommun 2024-01-17

Liv Bongcam

Verksamhetsrevisor

4. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Kultur- och fritidsdirektör
- ▶ Utvecklingsledare (fyra stycken)

Granskad dokumentation

- ▶ Kommunfullmäktiges Mål- och budget 2023-2025
- ▶ Reglemente för intern kontroll
- ▶ Tjänsteskrivelse, Kartläggning av arbete mot välfärdsbrott och otillbörlig påverkan
- ▶ Reglemente för fritidsnämnden, KFKS 2019/862 2020-01-27 § 23
- ▶ Reglemente för kulturnämnden, KFKS 2019/862, 2020-01-27 § 23
- ▶ Fritidsnämndens årsbokslut 2022
- ▶ Kulturnämndens årsbokslut 2022
- ▶ Internkontrollplan 2023, fritidsnämnden
- ▶ Internkontrollplan 2023, kulturnämnden
- ▶ Riskanalys november 2020 för fritidsnämnden
- ▶ Riskanalys november 2020 för kulturnämnden
- ▶ Fritidsnämndens Mål- och budget 2023-2025
- ▶ Kulturnämndens Mål- och budget 2023-2025
- ▶ Fritidsnämndens delegationsordning
- ▶ Kulturnämndens delegationsordning
- ▶ Uppföljning internkontrollplan tertial 3 2022 respektive tertial 2 2023 för fritidsnämnden
- ▶ Uppföljning internkontrollplan tertial 3 2022 respektive tertial 2 2023 för kulturnämnden
- ▶ Riktlinjer för kulturstöd, KUN-2023-00087, 2023-09-19
- ▶ Riktlinjer för ekonomiskt stöd till ideella barn- och ungdomsföreningar och ideella organisationer inom idrotts- och fritidsområdet, FRN 2020/83, 2021-04-21
- ▶ Protokoll från fritidsnämndens sammanträden februari-oktober 2023
- ▶ Protokoll från kulturnämndens sammanträden februari-oktober 2023
- ▶ Mall "Analys av ansökan om Kulturstöd - Verksamhetsstöd"
- ▶ Rutin för kundhantering av organisationer i ASB
- ▶ Stickprovsbesök 2022 - Journal
- ▶ Stickprovsbesök 2023- Journal
- ▶ Beskrivning "Utmärkt förening"
- ▶ Anteckningar från utvärderingsmöten med tre kulturföreningar
- ▶ Ansökan i Actorsmartbook - manual
- ▶ Presentation som visades vid fritidsnämndens sammanträde oktober 2023